

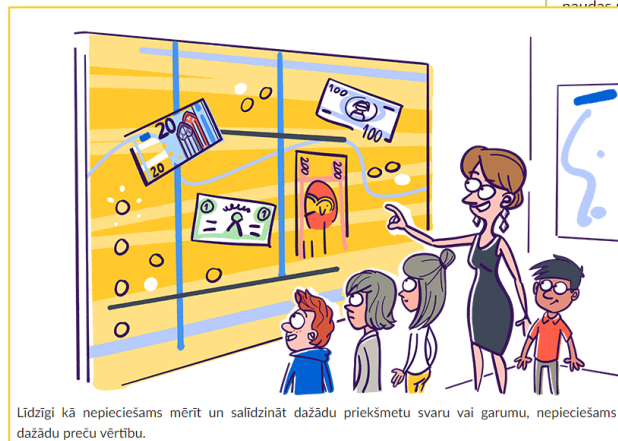

Kā "Mana ekonomika" (ME) palīdz skolēniem
izprast inflācijas jautājumus

25.11.2021.

"Mana ekonomika" satura uzbūves principi

- No vienkāršākā uz sarežģītāko
- Pēctecība atšķirīgiem vecuma posmiem

10.-12. klase

7. Nauda un monetārā politika

7.-9. klase

7. Nauda un monetārā politika

Inflācija un tās veidi

Inflācija
Tirgus ekonomiskā nepārtrauktība. Par inflāciju cenās, bet cenu kāpums. Citiem varumiem sākot, cenas aug, un naudas vērtība samazinās. Tas nozīmē, ka par vienu eiro var iegādāties mazāk preču un pakalpojumu. Iedzīvotāju pirktspēju un palielina. Iedzīvotāji, kuru ienākumi (alga)

4.-6. klase

7. Nauda

Naudas pazīmes

Naudas funkcijas

Bezskaidras naudas norēķini

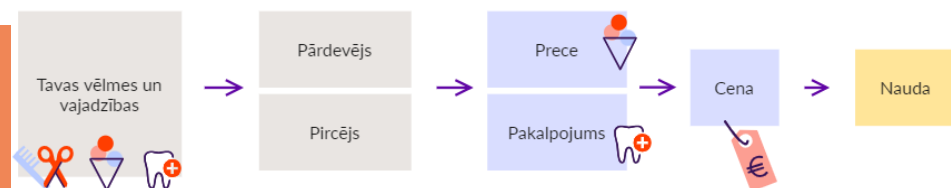
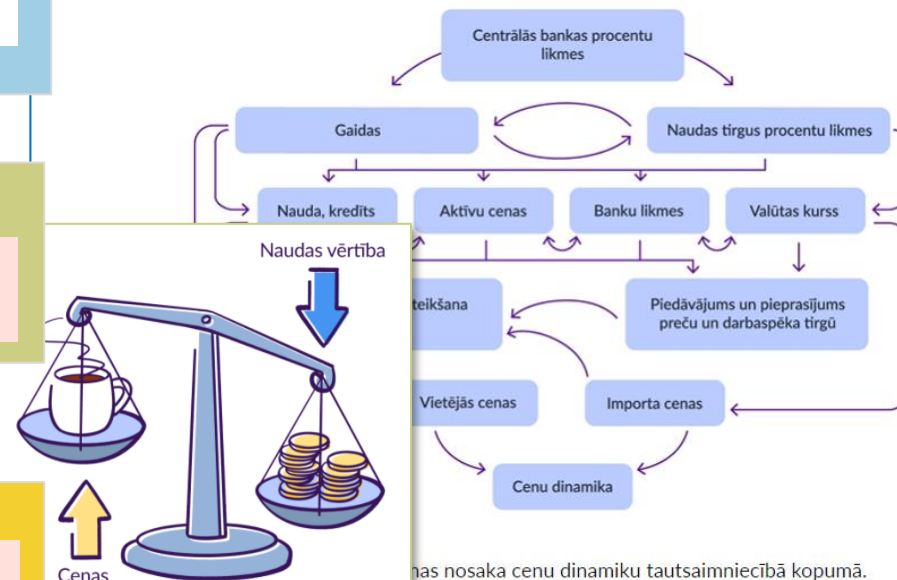
Hiperinflācija

1.-3. klase

7. Nauda

Nauda kā maksāšanas līdzeklis

Monetārās politikas transmisijas mehānisms

Pirmā izpratne par iepirkšanos

2.1. Kā plānot savu laiku un mērķus, lai mācītos un nodarbotos ar vaļaspriekiem?

2.2. Kā atšķirt to, ko gribas, no tā, ko vajag?

2.3. Kādi noteikumi ir sabiedriskās vietās, un kāpēc tie jāievēro?

2.4. Kā pētīt un raksturot savu pilsētu un novadu?

Sociālās zinības 1.-9. klasei. Mācību priekšmeta programmas paraugs

- Cilvēkiem ir vēlmes un vajadzības. Daļu no tām var apmierināt, patērējot preces un pakalpojumus. (S.Li.5.)
 - Skaita naudu iepirkoties.
 - Ar skolotāja palīdzību mācās izstrādāt plānu pētījuma veikšanai veikalā un rezultātu par preču cenām apkopošanai.
- Vērtē situācijas, kurās tiek iegūta un tērēta nauda, un to, kā nauda palīdz situācijā, kad pārdevējam vajag pārdot saražoto un pircējam – nopirkt nepieciešamo preci.

www.manaekonomika.lv

2. Tirgus un cena

Tirgus

Vai tirgus ir tikai "būdiņas" tirgus laukumā?

Preces un pakalpojumi

Ko varam iegādāties un nopirkt?

Pieprasījums un piedāvājums

Ko tirgus piedāvā, ko no tirgus var "prasīt"?

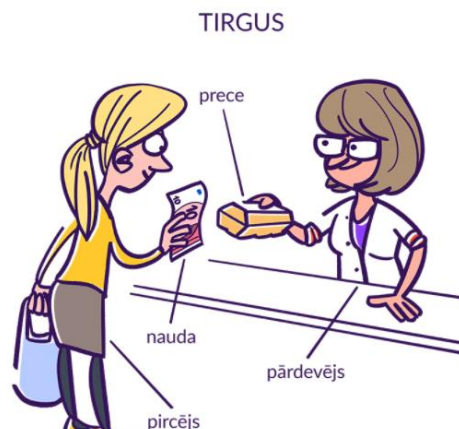
<https://www.naudasskola.lv/mana-ekonomika/limeni/1-3/tirgus-un-cena>

<https://www.naudasskola.lv/mana-ekonomika/skolotajiem/limeni/1-3/tirgus-un-cena>

"ME" tēma "Tirgus un cena" 1.-3. klasei

Skolēnu sadaļa

Pārdevējs vēlas pārdot preci pēc iespējas dārgāk, bet pircējs – nopirkt pēc iespējas lētāk.

Prece – reālas lietas, kas izgatavotas un tiek piedāvātas pārdošanai.

Pakalpojumi – dažādas darbības, ko veic kāda persona vai uzņēmums pircēju vajadzību apmierināšanai.

Cena – naudā izteikta preces vai pakalpojuma vērtība.

Pārbaudi sevi!

2.6. uzdevums

Savieno jēdzienu ar pareizo skaidrojumu!

– naudas summa, par kādu var nopirkt vai pārdot preces. Cena ir norādīta pie preces.

Cena

– preču un pakalpojumu apmaiņa. Tu man dod ābolus, es tev dodu burkānus.

Tirgus

– darbības un pasākumi, ko veic dažādi speciālisti. Piemēram, frizieris griež matus, medmāsa ņem analīzes, SIA "Tele2" piedāvā internetu un telefona pakalpojumus.

Pakalpojumi

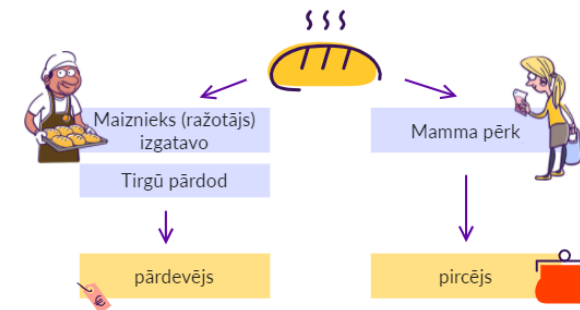
– lieta, kas izgatavota un paredzēta pārdošanai. Ir pārtikas preces, saimniecības preces un patērīna preces.

Prece

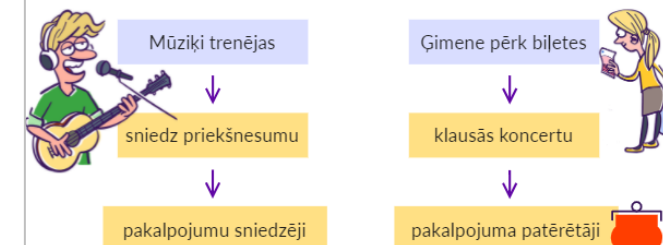
– darījuma vieta, kur satiekas preču vai pakalpojumu pārdevēji un pircēji, notiek mainas darījumi.

Bārteris

Ražotājs, pārdevējs un pircējs

Pakalpojumu sniedzējs un pakalpojuma pircējs (patērētājs)

Pircējs

Pieprasa preces un pakalpojumus

Veidojas PIEPRASĪJUMS

Pieprasījums – pircēju vēlme un spēja par noteiktu cenu iegādāties noteiktas preces un pakalpojumus.

Pārdevējs

Piedāvā preces un pakalpojumus

Veidojas PIEDĀVĀJUMS

Piedāvājums – ražotāja vēlme un spēja par noteiktu cenu saražot un piegādāt tirgum preces, lai pircēji tās var iegādāties.

Pārbaudi sevi!

2.2. uzdevums

Atceries terminu skaidrojumus un padomā, kuros attēlos ir redzama prece un kuros – pakalpojums! Pieraksti pie katra attēla atbilstoši "pakalpojums" vai "prece"!

4 / 16

izgatavošana
kalpojums?

Pārbaudīt

Pasta piegāde – prece vai pakalpojums?

Tava atbilde Pārbaudīt

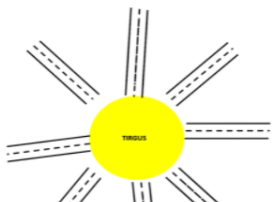
Āboli –
paka
kalpojums?

Tava atbilde Pārbaudīt

"ME" tēma "Tirgus un cena" 1.-3. klasei Ieteiktās metodes un darba lapas skolotāju sadaļā

* Radošā aktivitāte

Temata ievadam "Domu saule – kas ir tirgus?"

Darbam nepieciešama darba lapa "Domu saule" (2. pielikums), darba lapa "Domu saules stari" (1. pielikums), rakstāmpiederumi, līme.

1. Izvērtējot situāciju un skolēnu spēju atbildēt, skolotājs uzdod uzvedinošus jautājumus, aicina skolēnus padomāt: KAS IR TIRGUS? KAS NOTIEK TIRGŪ? KAS TAJĀ SATIEKAS? KO DARA?

Palīdzī Matīsam atbildēt uz jautājumiem!

Izgriez atbilstīgos variantus, ielīmē atbildi pie attiecīgā jautājuma!

MATĪSS JAUTĀ:

1. Kur satiekas pircējs un pārdevējs?
2. Kas ir pircējs?
3. Kas ir pārdevējs?

4. Ar ko norēķinās pircējs, ko pieņem pārdevējs?
5. Vai tirgus ir tikai tirgus laukumā?
6. Kas notiek tirgū?

Tirgū	Nē, tirgus ir veikalā, pie friziera, pie veterinārārsta, arī tirgus laukumā un kosmētikas veikalā	Naudu
-------	---	-------

Radošā aktivitāte, darbs grupā

"Etīde – tirgus, pircējs, pārdevējs, nauda"

Darbam nepieciešama darba lapa etīdes sagatavošanai par tirgu (5. pielikums), attēli etīdes sagatavošanai (6. pielikums) un/vai saites uz atbilstošiem attēliem internetā.

Aktivitāte var būt kā noslēgums tēmai "Vai tirgus ir tikai "būdiņas" tirgus laukumā? Tirgus" un/vai ievads tēmā "Ko varam iegādāties un nopirkt? Preces un pakalpojumi".

1.-3. klase
Tirgus un cena
Preces un pakalpojumi
6. pielikums / Darba lapa

Kā izveidot plakātu "Ielas garumā"?

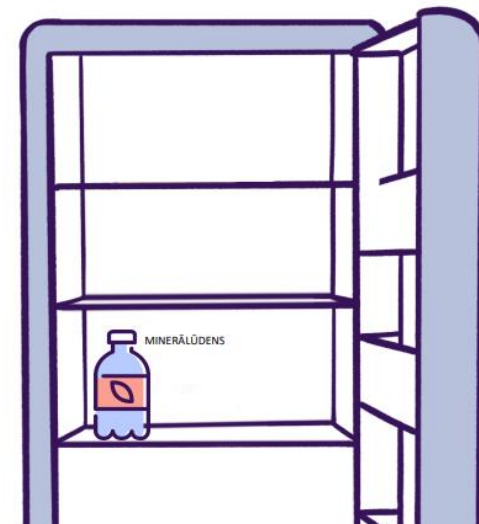
IEVĒRO!	Atzīmē ar "✓" to, kas izpildīts!
Plakāta izmērs ir A3 lapa	
Plakāts ir sadalīts 2 daļās	
Vienā daļā PRECES, otrā daļā PAKALPOJUMI	
Jēdzieni PRECES un PAKALPOJUMI ir paskaidroti – KO TAS NOZĪMĒ?	
Rokraksts ir salasāms	
Jānosauc vismaz _____ pakalpojumi un vismaz 6 preces	
Jānosauc vismaz _____ preces	
Preces un pakalpojumus zīmē, zem tiem raksta nosaukumus	

1.-3. klase
Tirgus un cena
Preces un pakalpojumi
2. pielikums / Darba lapa "Ievads"

Piepildī ledusskapi ar veselīgu pārtiku!

Uzzīmē katrā plauktā vismaz 2 pārtikas preces, kas, tavuprāt, ir veselīgas!

SPĒLE "Preces un pakalpojumi"

Darbam nepieciešams zils un zaļš flomāsters vai marķieris, plakāti ar preču un pakalpojumu attēliem.

1. Klase sadalās 2 komandās.
2. Pie sienas vai tāfeles ir pielikti 2 plakāti, kuros attēlotas preces un pakalpojumi (5. pielikums).
3. Skolēni komandās sastājas viens aiz otra līnijā.
4. Pēc starta signāla skolēni sāk apvilkt plakātos redzamās preces vai pakalpojumus – preces ar ZALŪ, pakalpojumus ar ZILŪ. Skolēns vienu apvelk, nodod stafeti nākamajam skolēnam, pats nostājas līnijas aizmugurē utt.
5. Sākumā laiks ir 3 minūtes; ja nepieciešams, laiku var pagarināt.
6. Spēles beigās komandas apmainās ar plakātiem un izvērtē, vai viss ir pareizi – komentē, diskutē savā starpā vai visi kopā, skolotājs virza šo procesu.

Izpratne par naudu "ME" tēmā "Nauda" 1.-3. klasei

Informācija sadaļā skolēniem:

<https://www.naudasskola.lv/mana-ekonomika/limeni/1-3/nauda/nauda-ka-maksanas-lidzeklis>

Ko tev izsaka vārds "nauda"?

Nauda kā maksāšanas līdzeklis

Tu uzzināsi:

kas var kalpot kā nauda un kāda ir mūsdienu nauda.

Ikvienam no mums ir daudz dažādu vēlmju un vajadzību.

Ja Tev nepieciešama burtnīca skolai, tad tu kopā ar kādu no ģimenes dosies uz veikalu to nopirkt. Pārdevēja noteikti prasīs par šo precī – burtnīcu – naudu. Kā tu domā, vai pārdevēja pieņems kā naudu arī tevis lasītos kastanus? Vai tomēr priekšroku dos makā esošajiem naudas

Nauda – maksāšanas līdzeklis (īpaša prece), ko cilvēki pieņem apmaiņā pret precēm un pakalpojumiem.

Svarīgi, lai cilvēki naudai kā maksāšanas līdzeklim uzticētos. Jābūt pārliecinātiem, ka par makos esošo naudu rīt varēsīm nopirkt to pašu lietu daudzumu, ko šodien.

Nauda ikdienā palīdz salīdzināt dažādu preču vērtību un cenū. Tā mums nodrošina brīvību lemt, ko un cik daudz mēs vēlamies pirkt un par kādu cenu.

Pārbaudi sevi

1.2. uzdevums

Sakārto vārdus pareizā secībā!

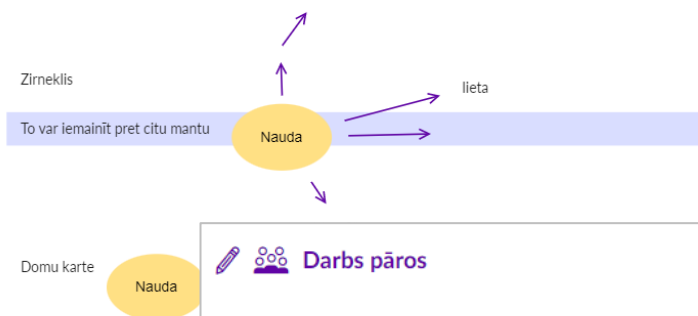
Sākt

Ieteikumi un darba lapas sadaļā skolotājiem:

<https://www.naudasskola.lv/mana-ekonomika/skolotajiem/limeni/1-3/nauda/nauda-ka-maksanas-lidzeklis>

Aktualizācija

Skolotājs mācību stundu sāk ar sarunu, kurā katrs skolēns izsaka savas domas, noliekot žetonu galda vidū. Var izmantot mācību metodi "Domu karte" vai "Zirneklis" (vienas metodes dažādie nosaukumi). Sarunā būtu vēlams noskaidrot skolēnu izpratni par jautājumu "Kas ir nauda?" un no izteiktajiem viedokļiem izveidot kopīgu jēdziena skaidrojuma definīciju.

Darbs pāros

Izmantojot jēdziena veidošanas stratēģiju (atgādnēs – 1. pielikums un 2. pielikums), skolēni pāros formulē jēdziena "nauda" definīciju.

Pielikumi

1. pielikums. Atgādnē "Stratēģija jēdziena (termina) skaidrošanai" (.PDF)

2. pielikums. Atgādnē "Preču un pakalpojumu maiņa" (.PDF)

Izpratnes par procesiem tirgū un gudru iepirkšanos nostiprināšana

4.1. Kā mēra laika ritējumu un noskaidro pārmaiņas tajā?

4.2. Kā darbojas sociālās grupas dažādos laikos?

4.3. Kā saglabāt tradīcijas un līdzdarboties kopienā?

4.4. Kā kļūt lepnuma vērtiem kopienā?

4.5. Kā plānot un patērēt resursus saprātīgi?

Sociālās zinības 1.-9. klasei. Mācību priekšmeta programmas paraugs

www.manaekonomika.lv

- Cilvēks, kurš patērē preces un pakalpojumus, ir patērētājs. (S.Li.5.)
- Par precēm un pakalpojumiem norēķinās ar naudu, naudas veidi ir dažādi. Tie ir mainījušies laika gaitā tāpat kā cilvēku iepirkšanās ieradumi. (S.Li.5.)
- Saprātīgs patērētājs plāno savu budžetu – ienākumus un izdevumus, taupa resursus, izvērtē preces kvalitāti, rūpējas par apkārtējo vidi. (S.Li.5.)
- Vajadzību un vēlmju apmierināšanai cilvēks rada jaunus produktus – preces un pakalpojumus. (S.Li.5.)
- Salīdzina un izvērtē preču cenas dažādās tirdzniecības vietās, pieņemot atbildīgus lēmumus.
- Skaidro jēdzienus, nosaucot pazīmes, kas konkrēto parādību atšķir no citām.

Jēdzieni: patērētājs, prece, pakalpojums, ienākumi, izdevumi, budžets, resursi, cena.

2. Tirgus un cena

Cenas veidošanās

Kurš izdomāja cenu manas dzimšanas dienas tortei veikalā?

Cenas, pieprasījums un piedāvājums

Vai tu gribētu iztērēt visu savu kabatas naudu vienam saldējumam uzreiz?

Konkurence

Kā ražotāju sacensība par pircējiem mums palīdz dzīvot labāk?

Cenu ietekmējošie faktori

Vai cena var būt elastīga kā gumija?

<https://www.naudasskola.lv/mana-ekonomika/limeni/4-6/tirgus-un-cena>

<https://www.naudasskola.lv/mana-ekonomika/skolotajiem/limeni/4-6/tirgus-un-cena>

"ME" tēma "Tirgus un cena" 4.-6. klasei

Skolēnu sadaļa

Dvīņi Māra un Ansis spriež, ka labrāt dotos uz nesen izsludināto populāra repera koncertu kultūras namā. Koncerta biļetes cena ir 15 eiro. Vecāki saka, ka biļetes dvīņiem būs jāpērk par savu sakrāto naudu.

Māra jautā Ansim: "Kāpēc biļetes cena ir tik augsta? Es domāju, ka cena varētu būt kādi 5 eiro. Ja mēs nopirksim biļetes, mums vasarā būs daudz vairāk gan jākrauj malca, gan jāpalīdz lasīt kartupeļus!"

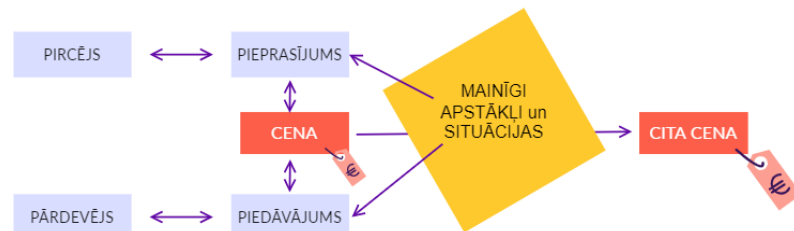
Sarunā iesaistās mamma: "Kā jums šķiet, vai mūziķis viens pats organizē koncertu? Paskatieties attēlā! Ko jūs redzat uz skatuves?"

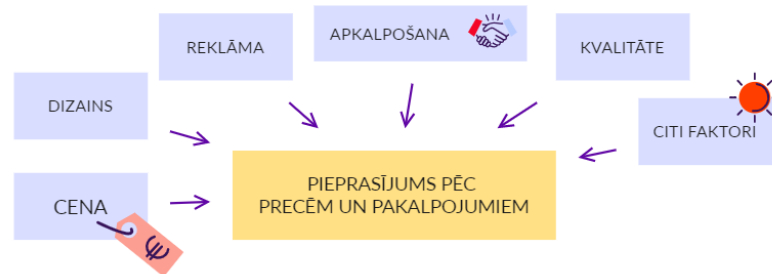
Katrai precei veikalā klāt ir pievienota cena. Kas izdomā cenas?

Gan preču, gan pakalpojumu cenu nosaka vairāki faktori.

Kā veidojas preces cena?

Iepriekš tika minēts, ka pieprasījumu ietekmē cena. Tomēr ir vēl daudz citu faktoru, kas ietekmē pieprasījumu. Tos sauc par ārpuscenas faktoriem.

Pārbaudi sevi!

1.2. uzdevums

Aprēķini, cik izmaksās tortes izgatavošanai nepieciešamās izejvielas, un tortes cenu!

Sviests (cena 1.80 eiro par paciņu) – 1 paciņa

Cukurs (cena 0.70 eiro par 1 kg) – 0.5 kg. 0.5 kg cukura maksā eiro.

Olas (ekoloģiski ražotas, cena 0.25 eiro par 1 gab.) – 4 olas. 4 olu cena ir eiro.

Šokolāde (cena 2 eiro par tāfelīti).

Zemenes (cena 4 eiro par 1 kg) – 0.5 kg. 0.5 kg zemeņu maksā eiro.

Darbs (maksā 5 eiro stundā) – pagatavošanas laiks 2 stundas. Divu stundu darbs maksā eiro.

TORTES CENA, saskaitot visas minētās izmaksas, ir eiro un centi.

Pārbaudīt

Pārbaudi sevi!

2.2. uzdevums

Padomā, kāpēc zemenēm mainās cena? Savieno konkrēto cenu par 1 kilogramu zemeņu ar situācijas zemeņu tirgū aprakstu!

Maijs	Jūnijs	Jūlijs
Latvijā audzētas zemenes – pirmā raža	Zemeņu laiks pilnbriedā	Zemeņu laiks beidzies, dažiem audzētājiem vēl ir ogas
7 EUR/ kg	3 EUR/ kg	5 EUR/ kg
Zemeņu laiks ir pilnbriedā, ir daudz zemeņu, daudz tirgotāju. Tie, kas pārdod dārgāk, nav konkurētspējīgi.	Zemeņu laiks ir beidzies, šajā sezonā zemes vairs nebūs dabūjamas.	Zemeņu laiks ir tikko sācies, šobrīd zemeņu nav ļoti daudz, bet tās būs.

Pārbaudīt

"ME" tēma "Tirgus un cena" 4.-6. klasei

Ieteiktās metodes un darba lapas skolotāju sadaļā

MANA EKONOMIKA

4.-6. klase
Tirgus un cenas
Cenas veidošanās
1. pielikums / Darba lapa "Cena"

Katrai precei vai pakalpojumam ir sava cena, par kādu patērētājs to var saņemt.

1. uzdevums. Aplūko attēlā redzamo apģērba komplektu. Ko tu secini?

Komplekta kopējā cena ir _____ eiro.

2. uzdevums. Kā tev šķiet, kas veido džempera cenu?

Pieprasījums dažādos gadalaikos

Izlasi aprakstus! Nosaki, kurā gadalaikā aprakstītais pakalpojums vai preces ir vairāk pieprasītas. Izgriez atbilstošos gadalaika attēlus un pielīmē tos uz šīs darba lapas.

Taka kokos

Drošākā taka kokos, kas aprīkota ar nepārtrauktu drošināšanas sistēmu!

Tas ir izcaicinājums 1.5 km garumā, 5–11 m augstumā ar 4 trošu nobraucieniem pāri upei! Trasei nav izveidotas grūtības pakāpes kā citām jau zināmām trasēm. Tā ir viena liela trase ar grūtākiem atzariem.

Takā tiek izmantota nepārtrauktā Šveices drošināšanas sistēma "Saferoller". Ar šīs sistēmas palīdzību nav iespējams sevi patvaļīgi atāķēt no drošības troses takas apmeklējuma laikā.

Avots: www.sajutuparks.lv/taka-kokos/

Mellenes

Parastās mellenes ir daudzgadīgi ēriku dzimtas augi, kas veido krūmājus ar tumši zilām ogām. Mellenes ir radnieciski augi

Ūdens atrakciju parks

Ūdens atrakciju parks ir vieta, kur izbaudīt neseizdīgu atpūtu visai ģimenei īstā tropiskā klimatā starp palmām un ūdeņiem, kur temperatūra visu gadu ir +30° C. Parkā pieejams bērnu ūdens atrakciju baseins, slīdkalniņi un ūdenskritumi, kuru iecienījuši vecāki ar mazākiem bērniem, ūdens slīdrenes kopumā 40 metru garumā, kas iepriecina gan lielus, gan mazus piedzīvojumu meklētājus.

Žagarkalns

Šis ir slēpotāju visvairāk iecienītais kalns no pieciem bāzes kalniem. Droši vien tāpēc, ka tas ir visplatākais un ar interesantu vilnveida

Spēle "Pieprasījums un piedāvājums"

Darbam nepieciešama lapa pierakstiem.

1. Skolēni atkārtro, kas ir pieprasījums un piedāvājums (var izmantot apakštēmas "Ko tirgus piedāvā, ko no tirgus var "prasīt"? Pieprasījums un piedāvājums" informāciju vai terminu vārdnīcu).

2. Izspēlē spēli "PIEPRAŠĪJUMS UN PIEDĀVĀJUMS"

a) Spēles 1. daļa (laiks – 2 min.)
– katrs skolēns izvēlas vienu vietu un norādīt konkrētas vietas, piemēram, koncertzāle);

Patstāvīgais darbs "Ja es būtu pārdevējs"

Darbam nepieciešams elektroniskā mācību līdzekļa "Mana ekonomika" 2.1.–2.3. uzdevums par zemu cenu pārmaiņām vai iepriekš sagatavotais plakāts (sk. metodi "Kāpēc mainās cena zemenēm?"), lapa, rakstāmlietas, plāns patstāvīgam darbam "Ja es būtu pārdevējs" (2. pielikums).

1. Skolēni kopā ar skolotāju atkārtro, kas ir piedāvājums, kas ir pieprasījums, cena, to savstarpējā ietekme (var izpildīt 2.1.–2.3. uzdevumu, ja tie vēl nav izpildīti, vai izmantot iepriekš izgatavoto plakātu "Kāpēc mainās cena zemenēm?").

2. Skolotājs aicina skolēnus mainīties (līdzīgi

Lomu spēle

Darbam nepieciešamas lomu un tām atbilstošo tekstu kartītes uz 2 krāsu papīriem (1. pielikums), A4 papīrs cenu zīmju izveidei.

Skolotājs sagatavo izdales kartītes ar daļiņām:

- 1 kartīti "Mākslinieks";
- 3 kartītes "Mākslas darbu pircējs";
- 1 kartīti "Pārtikas preču pircējs";
- 5 kartītes "Pārtikas preču pārdevējs"

Praktiskā darbība – diskusija "Ārpuscenas faktori, kas ietekmē cenu"

1. variants

Darbs klasē "Pankūku cepšana"

Darbam nepieciešamas izejvielas plāno pankūku gatavošanai (olas, milti, piens, cukurs) un papildu izejvielas dekorēšanai, piedevas (augļi, šokolāde, piparmētru lapīnas, saldējums), mājturības kabinets ar atbilstošu aprīkojumu pankūku cepšanai, līmlapīnas cenu pierakstīšanai.

1. Skolotājs ar skolēniem gatavo pankūkas. Notiek miklas sajaukšana. Pirmā pankūka (izmēģinājuma pankūka) tiek atlikta uz šķīvja – tai vajadzētu būt mazākai, neproporcionālai.
2. Kad pankūkas gatavas, katrs skolēns paņem vienu pankūku. Ēst vēl nedrīkst.
3. Sēžot pie galda, skolēni pārrunā:
 - a) Kādas ir šīs pankūkas salīdzinājumā ar pirmo pankūku?
 - b) Kāda varētu būt cena pirmajai pankūkai un pankūkām, kas uz šķīvjiem?
4. Skolēnu atbildes tiek pierakstītas uz līmlapīnām pie "ekspozīcijas" pankūkām, tiek veidots shematisks zīmējums uz tāfeles vai skolēni pieraksta atbildes paši savās piezīmēs.
5. Skolotājs piedāvā papildinājumu – saldējumu, šokolādi, augļus.

Izpratnes par naudas lomu un naudas vērtību pilnveidošana 4.-6. klasē

Informācija sadaļā skolēniem:

<https://www.naudasskola.lv/mana-ekonomika/limeni/4-6/nauda>

Līdzīgi kā nepieciešams mērit un salīdzināt dažādu priekšmetu svaru vai garumu, nepieciešams salīdzināt dažādu preču vērtību.

Ir skaidrs, ka 100 g paka būs vieglāka par 1 kg paku. Bet kā salīdzināt šo abu paku vērtību?

Piemēram, vecāki uzdāvināja Mārai rokassprādzi, bet Māras brālim Ansim – rokaspulksteni. Kā Mārai, kura domā, ka saņēmusi mazāk vērtīgu dāvanu, paskaidrot, ka tā nav?

Padomā!

Kā tu pierādītu to, ka abi bērni saņēmuši vērtības ziņā līdzvērtīgas dāvanas? Kura informācija tev palīdzētu to pierādīt?

Nauda ir preču un pakalpojumu vērtības izteikšanas mērvienība. Visefektīvākais vērtības mēris ir "mērinstruments" ir tirgus. Tur nauda ir vienota, visiem saprotama mērvienība. Ar tās palīdzību pārdevēji var vienoties par cenu.

Cena, kas izteikta naudā (monētās un banknotēs), palīdz salīdzināt dažādu preču un pakalpojumu vērtību. Naudas zīmēm jāpiemīt noteiktām pazīmēm.

Svarīgi arī, lai visi būtu pārliecināti, ka apgrozībā esošās naudaszīmes savu vērtību nezaudēs ne nākotnē. Naudaszīmēm jā saglabā sava pirktspēja. Tas ļauj visiem – gan pircējiem, gan ražotājiem – pieņemt pārdomātus lēmumus.

Pirktspēja – preču un pakalpojumu daudzums, kādu iedzīvotāji ir spējīgi nopirkt noteiktā laikā ar noteiktiem ienākumiem.

Kāpēc Zimbabves dolāram ir tik lieli nomināli uz banknotēm?

Hiperinflācija

Tu uzzināsi:

kāda ir vienas valsts naudas (valūtas) vērtība attiecībā pret citu valstu naudu (valūtu) un veiksi aprēķinus valūtas maiņas darījumiem.

Dviņu klasesbiedrs Kārlis šodien ieradīs skolā ar interesantu naudaszīmi, kuru viņam iedevis tētis. Skolotāja Maija bija uzdevusi mājasdarbu – ja iespējams, vienojoties ar vecākiem, uz skolu atnest kādas citas valsts naudaszīmi.

Ieteikumi un darba lapas sadaļā skolotājiem:

<https://www.naudasskola.lv/mana-ekonomika/skolotajiem/limeni/4-6/nauda>

Video, darbs pāros vai grupā

Lai atbildētu uz jautājumu "Kāpēc Zimbabves dolāram ir tik lielas nominālvērtības uz banknotēm?", klasē jānoskatās video **videomateriālu "Hiperinflācija pagātnē un mūsdienās"** (7:42 min).

Skolēni var pāros, grupās uzrakstīt atbildes uz līmlapiņām. Skolotājs tās apkopo, nolasa, kopīgi ar skolēniem atlasa precīzākās atbildes.

Iespējamo atbilžu piemēri

Ievērojams cenu kāpums izraisa milzīgu inflāciju jeb hiperinflāciju; daudzās nulles uz banknotes nepadara šo valūtu vērtīgāku par citām, jo par to var nopirkt daudz mazāk.

Temati, kuru apgūvē arī varētu veicināt izpratni par cenām un to pārmaiņām

1.4. Kādas prasmes un īpašības vajadzīgas mācoties un strādājot?

- ME tēma "Resursu ierobežotība" (un "Labklājība")

3.3. Kā pētīt, ko dara uzņēmējs?

- ME tēma "Uzņēmējs"

6.3. Kā plānot budžetu?

6.4. Kā raksturot uzņēmējdarbību?

- ME tēmas "Budžets" un "Uzņēmējs"